

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrta leta Din 22:50
za en mesec Din 7:50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Velikaška gesta.

Sinočnji »Narod« poroča, da je odbor, ki mu načeluje kot častni predsednik pokrajinski namestnik Hribar in kot predsednik odvetnik dr. Majaron, kupil Windischgrätzov grad na Bledu in Cekinov grad v Ljubljani, da ju pokloni kot »dar Slovenije« kralju Aleksandru. Odbor je tudi poskrbel, da se gradova pravočasno primerno opremita in so delavci že na delu. Glede Cekinovega gradu so današnji jutranji listi vest popravili, češ, da se ni kupil, pač pa se za kralja priredi del Ljubljanskega gradu.

Bilo kakor bilo — kretnja, s katero neki slovenski odbor poklanja kralju meni nič tebi nič dva gradova ali vsaj enega, je velikaška, ravna madžarskemu viteštvu! Le žal, da se je iz tega ponosnega viteštva takoj izkobilacal — kramar. Odbor — ali vsaj njegov zaupnik — je namreč čutil potrebo, da to velikodušno darežljivost opraviči s koristmi, ki jih vsled rednega daljšega kraljevega bivanja na Bledu in v Ljubljani pridobi — tujski promet! Članek, ki ima naslov »Slovenija svojem kralju«, izzvenil v stavki: »Bledu je zagotovljena najsijajnejša bodočnost!«

Glavno je torej tudi tu — profit. Radi verjamemo — če ne gospodarski, pa politični, če ne javni, pa osebni. Grdo je le in nerodno, da so to tako kvedrovsko obesili na veliki zvon.

Pa radi tega ni treba, da bi se mi ženirali. Mi s celo stvarjo nimamo nobene opravke in smo o nji zvedeli šele iz »Slovenskega Naroda«. In naj tudi takoj jasno in odločno povemo: Z njo nečemo niti v bodoče ničesar opraviti imeti. Odbor, ki jo je na lastno roko započel, naj jo izvede do konca in naj mu ne pride na misel, da bi morda končno predložil račun v plačilo tam, kjer ni preje vprašal za mnenje!

Veselilo nas bo, kadarkoli bo kralj obiskal našo deželo. Toda da bi Slovenija v teh časih košatila z gradovi in si izračunano sedaj dovolila luksuz, da se obda z rezidenčnim sijajem — to odločno odbijamo.

Naše gospodarstvo leži na tleh, davki in strašna draginja stiskajo prebivalstvo, naše kulturne, socialne in dobrodelne ustanove se bore z največjimi težavami, mnogostevilne družine stanujejo po vagonih in kletih, nezadovoljnost in grenkost prevzemata vsa srca. Ogromnih sredstev je treba, da bomo zadovoljili le najnujnejše potrebe. Vsak luksuz bi bil v teh časih smrtni greh na ljudski blaginji.

Zato ponavljamo, da nečemo imeti s kupovanjem in poklanjanjem gradov v luksuzne svrhe nobenega opravka. In vnaprej najodločneje protestiramo proti morebitnemu poizkusu, da bi se v pokritje tistih s stroškov pritegnila javna sredstva! Kdor je kupil in kdor poklanja, naj tudi plača, in sicer iz svojega.

Mi imamo sedaj dovolj drugih skrbi. In ena največjih je skrb za naše bolnike. Kakor je znano vsej javnosti, se bo bolnišnica v Kandiji morala zapreti, ker država nič več ne prispeva za njego vzdrževanje. Kdor smatra kraljevo poroko za tak javen čin, ki je potreben posebnega sijaja, naj pozove slovensko ljudstvo, da prispeva z darovi za to bolnišnico v korist bolnikom, za katere država neče prispevati. To bo najsijajnejša proslava tega velikega dogodka, tak »poročni dar« bi bil v čast slovenskemu ljudstvu in brez dvoma tudi poročnemu paru v večje zadovoljenje ko pa bahaška darežljivost privatnega odbora na tuje stroške.

Kdor pa se hoče navzgoraj prikupiti, naj to stori z lastnimi sredstvi, če jih ima.

Miera generala Zečevića.

Belgrad, 6. aprila. (Izv.) Na današnji popoldanski seji so se obravnavale interelacije opozicijskih strank in demokrate Timotijevića radi preiskovalne komisije v zadevi bivšega vojnega ministra generala Zečevića, ki je zakrivil, da je umrlo 300, obojelo pa 7000 novincev. V imenu Jugoslovanskega kluba govori posl. Barić in izjavlja, da je njegovemu klubu jasno, da ni kriv samo general Zečević, marveč tudi drugi vojaški činitelji, zato bo glasoval za preiskovalno komisijo. Socialni

demokrat Brkić in zemljoradnik Jeremić izjavita isto, nakar povzame besedo vojni minister Vasić, izjavljajoč, da je za anketo. Republikanec Gjonović čita nato predlog, da je narodna skupščina čula odgovor vojnega ministra in da sklene sestaviti komisijo 12 članov, ki naj najkasneje v dveh mesecih dožene, kdo je kriv

smrti 300 rekrutov in ki naj krivce kaznuje po zakonu. Demokrat Timotijević stavlja protipredlog, ki se razlikuje od prvega samo v toliko, da predlaga v komisijo 9 članov, sicer pa ostane pri predlogu posl. Gjonovića. Timotijevićev predlog je bil nato sprejet z večino glasov.

Civilna lista sprejeta.

Odločen in brezobziren nastop Jugoslovanskega kluba.

Ljubljana, 7. aprila. Iz Belgrada poročajo »Novemu času«: Ko je poslanec Jugoslovanskega kluba Barić pretekle sredo govoril proti civilni listi, dosedanj in povišani, je to med demokrati in radikali vzbudilo velik odpor. Demokrati so klicali Barića: »Ali ste vi republikanec?« Barić je odgovoril: »Jaz sem republikanec! Ali se gospodje ne spominjate več, da smo svoj čas v odboru ustavodajne skupščine dr. Šimrak, dr. Gosar in jaz kot zastopniki Jugoslovanskega kluba glasovali za republikansko obliko države?« Na ponovne medklince je posl. Barić izjavil, da Ljudska stranka pušča svojim članom v vprašanju republike ali monarhije svobodne roke in da so njeni člani lahko tudi monarhisti, vendar je Jugoslovanski klub sklenil glasovati proti civilni listi v katerikoli višini, ker ne gre v času splošne bede sklepati o povišanju civilne liste. Nato je posl. Barić stališče Jugoslovanskega kluba podkrepil z izjavo, ki je bila v listih že objavljena. (Mi smo jo prinesli v četrtkovni številki. Danes prinašamo izjavo dr. Šimraka na včerajšnji seji. Op. ur.) Odločni in brezobzirni nastop Jugoslovanskega kluba je vzbudil splošno pozornost v vsej politični javnosti.

Belgrad, 6. aprila. (Izv.) Na današnji seji parlamenta je v imenu Jugoslovanskega kluba govoril proti civilni listi dr. Janako Šimrak. Govornik je ostro obsodil po-

stopanje vlade, ki je naznanila zakonski načrt o civilni listi samo koalicijskim strankam, ker se nadalje ne briga za reden proračun, marveč predlaga poseben zakon, v katerega se vneso postavke v tuji valuti, kar znači najhujšo nezaupnico lastnemu denarju. Civilna lista je odločno previsoka. Če živi celokupno delovno ljudstvo skromno, naj tudi na dvoru vlada skromnost. Krog dvora pa se je začela razširati kamarila, ki hoče živeti na škodo ljudstva. Iz teh razlogov bo Jugoslovanski klub glasoval proti predlogu. Za dr. Šimrakom so govorili še Lazić, Gjonović, Deržić, Golouh, Milutin Dragosava ter ministrski predsednik. Pašić je v svojem govoru nazval državo »kraljevino Srbijo«, nakar so se čuli ogorčeni medklinci, da te države ni več, marveč kraljevina SHS. Radikali pa so kričali, da je kraljevina Srbija bila in je še, Hrvatje in Slovenci pa so se v njej vtopili. Ta značilni incident, ki je mahoma odkril velesrbsko tendenco centralistične politike, je vzbudil splošno ogorčenje pri vseh opozicijskih strankah. Pašić je na koncu ogorčeno izjavil, da je sramota, da se v parlamentu ne sme reči »kraljevina Srbija«. Njegov govor je bil prazen in ni napravil prav nobenega globljega vtisa. Zato se je vršilo glasovanje. Za predlog je bilo oddanih 134, proti pa 41 glasov. Proti so glasovali Jugoslovanski klub, NSS, SPJ in republikanci ter dr. Ivanić.

Nasprotstvo med našo in rumunsko vlado?

Belgrad, 7. aprila. (Izv.) Kakor poročajo iz Bukarešte, je rumunski senat sprejel zakon o ujedinjenju Besarabije z Rumunijo. Ta sklep je za nadaljni razvoj razmerja med državami male antante velike važnosti, ker je popolnoma gotovo, da bo prej ali slej prišlo med Rusijo in Rumunijo do spora radi Besarabije. Kakor se

v tukajšnjih diplomatskih krogih misli, Češkoslovaška in najbrže tudi Jugoslavija v tem vprašanju Romunije ne bo podpirala.

Belgrad, 7. aprila. (Izv.) V političnih krogih se govori, da je prišlo med našo in rumunsko vlado do velikih diferenc.

Celjsko delavstvo v boju s kapitalizmom.

Celje, 7. aprila. (Izv.) Stavkajoče delavstvo tovarne Westen v Celju je imelo včeraj popoldne v Narodnem domu protestno zborovanje. Velika dvorana je bila napolnjena. Delavstvo je protestiralo proti pristranskemu vmešavanju politične oblasti v stavko. Politična oblast, ne samo da ni storila svoje dolžnosti, ki bi ji velevala, da ščiti delavstvo pred nemškimi podjetniki, se ni zadržala niti pasivno, nego se je očitno postavila na stran podjetnika. To, da ščitijo organi one vlade, ki hoče imeti vse jugoslovanstvo v zakupu, nemškega podjet-

nika, slovenske, domače raje pa ne — je izzvalo ogorčenje delavstva. Sklenila se je v tem smislu resolucija, ki jo deputacija predloži pokrajinskemu namestniku v Ljubljani. Kapitalist hoče delavce vreči iz njihovih stanovanj in upropasti s tem cele družine. Razburjenje delavstva in vsega prebivalstva je veliko. — Na shodu so govorili: za SPJ Koren, za JSZ Sušnik, za SLS dr. Ogrizek, za NSS Žabkar ter za strokovno komisijo Svetek. Zborovanje je pokazalo disciplino stavkajočih — disciplinirano delavstvo pa bo zmagalo.

Nasprotstva na kongresu treh socialističnih internacional.

Berlin, 6. aprila. Konferenca treh socialističnih internacional ne vzbuja veliko nade, da bi se dosegel kak sporazum. Prepada med meščanskimi socialpatrizi in ekstremnimi boljševiki je prevelik, da bi se dal premostiti. Na seji, ki se je vršila dne 4. t. m., je z ozirom na pismo moskovskih delegatov, da ne morejo več pospeševati dela konference, podal v imenu II. internacionala Anglež Macdonald izjavo, da je II. internacionala pripravljena sodelovati na skupni konferenci z boljševiki, če III. internacionala izpolni sledeče tri zahteve: 1. Odpoved taktiki, da se v strokovnih organizacijah ustanavljajo posebne skupine. 2. Imenovanje posebne komisije, ki naj

preišče položaj v Georgiji. 3. Osvoboditev političnih jetnikov; proces proti menjševikom naj nadzoruje posebna mednarodna socialistična komisija. — Po Macdonaldovem utemeljevanju je nastopil boljševik Radek proti angleški delavski stranki; Labour Party je imenoval pomočnico angleškega imperializma in s tem mednarodnega kapitalizma. Anglija se za male države zanima samo toliko časa, dokler jih ne izropa. Radek je poudarjal, da mospovska internacionala nima nobenega zaupanja do II. internacionala, vendar pa da se mora prepada premostiti, da delavstvo doseže svoj cilj.

TATVINA ANGLEŠKIH DIPLOMATIČNIH SPISOV.

London, 7. aprila. (Izv.) Listi poročajo o veliki tatvini, ki se je zgodila na ekspresnem vlaku med Parizom in Marseillom. Neznani in izredno drzni tatovi so

iz poštnega voza ukradli več zabojev, v katerih so bili važni diplomatski spisi, ki so bili poslani iz Anglije v Italijo. Med spisi so tudi navodila angleške vlade delegaciji na genovski konferenci. O storilcih ni nobenega sledu.

Poziv tovarišem in tovarišicam.

V Celju v tovarni Westen stavka delavstvo že deseti dan. Doslej še ni izgleda, da stavka konča.

Delavstvo — solidarno — je pripravljeno vztrajati do krajinosti.

Da pa se mu olajša težki boj, pozivamo tovariše in tovarišice, da zbirajo po vseh skupinah prispevke za stavkajoče. Prispevke pošljite na ta naslov: Tajništvo Slovenske ljudske stranke, hotel »Beli vol«, Celje — s posebno označbo: za stavkajoče člane JSZ.

Tovariši in tovarišice! Dejansko pokazite svojo solidarnost!

Načelnstvo

Jugoslovanske strokovne zveze.

Naš spor z Italijo.

Belgrad, 7. aprila. (Izv.) V dobro poučenih krogih se trdi, da bo dr. Ninčić skušal doseči v Rapallu sporazum v vseh spornih zadevah med našo državo in Italijo. Od poteka njegovih pogajanj je odvisno, če bo Pašić odpotoval v Genovo ali ne.

Split, 6. aprila. (Izv.) V ponedeljek je bila v šibeniški luki zamenjana tamošnja italijanska vojna ladja. Kakor se iz zanesljivega vira doznava, bo v kratkem tudi ta ladja definitivno zapustila Šibenik in se ne bo več povrnila tjakaj. Ravno tako bo najbrž še te dni zapustila splitsko luko italijanska vojna ladja, ki je tamkaj zadržana.

Naš promet.

»Jugosl. Lloyd« poroča: Dobivši prvi četrtletni kredit v znesku 35 milijonov za najnujnejše poprave na železnicah, je prometni minister Stanić imenoval komisijo, ki naj bi določila, za katere nabave naj se ta kredit porabi. Komisija je svoje delo dovršila in njene predloge je minister odobril pred 14 dnevi. Licitacije se pa brez odobrenja pristojnih min. odborov niso mogle razpisati. Ti so v zadnjem trenutku sklenili, da se nabave ne izvrše potem dražb, marveč z direktnim nakupom na licu mesta potom mešanih parlamentarno-uradniških komisij. Kasneje se je pa ta sklep zavrgel, a rok kredita poteka in bo po vsej priliki neporabljen zapadel. Tako se je zgodilo s kreditom za popravo lokomotiv na Mažarskem, katere sedaj Mažari zadržujejo in uporabljajo, zahtevajoč poleg plačila za popravo tudi obresti in ležarino. Vseled tega nastajajo novi zastoji. V zagrebškem ravnateljstvu je dekretirana obstava prometa, a to dobiva odmev tudi v sosednjih državah. Proga Gradec—Maribor je sedaj, ko je poljsko delo v največjem razmahu, zamašena s 1000 vagoni kmetijskih strojev in priprav iz Nemčije. Vrtimo se v centralističnem krogu kakor začarani in zdi se, da nam ni pomoči.

Današnja predborza.

Zürich, 7. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo sledeči kurzi: Berlin 1.66, Holandsko 194.40, Newyork 515, London 22.60, Pariz 47, Italija 27.07, Praga 9.45, Budimpešta 0.58, Zagreb 1.55, Varšava 0.13, Dunaj 0.066, avstr. krone 0.07.

Dunaj, 7. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo: Zagreb 23.25, Praga 146.25, Italija 400.

POČAKAJ, DA SE SLOŽIMO!

Belgrad, 6. aprila. (Izv.) Današnja seja finančnega odbora je razpravljala o poročilu pododbora za proročno in vere. Seje sta se udeležila finančni minister Kumanudi in minister za vere dr. Krstelj. Prvi je izjavil, da ne more pristati na predlog ministrstva za vere glede vzdrževalnih sredstev katol. Cerkvi, dr. Krstelj pa je izjavil, da vztraja na svojem predlogu, ker je absolutno potreben. Odbor je nato sklenil, da se razprava odgodi po genovski konferenci, da se ministra »složit«.

KONFERENCA NEVTRALNIH DRŽAV.

Bern, 5. aprila. (Izv.) Danes se je otvorila konferenca nevtralnih držav in njihovih strokovnjakov, ki jo je sklical zvezni svet v zmislu predkonference v Stockhol-

mu, zastopane so vse povabljene države: Danska, Nizozemska, Norveška, Švedska in Španja. Tukajšnji poslaniki omenjenih držav so prisostvovali otvoritveni seji. — Zvezni svetnik Schulthess je pozdravil v imenu zveznega sveta zastopnike tujih držav in je izrazil svoje zadovoljstvo, da se je sklicala konferenca.

Politični dogodki.

— Med Anglijo in Francijo. Politika teh dveh dežel gre čimdalje bolj narazen, naj se vodilni državniki obeh dežel navidezno še toliko trudijo, da bi to preprečili ali vsaj prikrili. Francozom je genovska konferenca, ki je angleška zamisel, skrajno zoprna. Tu se imata pritegniti splošnemu gospodarskemu naporu za upostavo gospodarskega ravnotežja kot polnopravna člana tudi Nemčija in Rusija, kateri bi Francija rada obdržala v prisilni osamljenosti in odvisnosti. Ker se Franciji ni posrečilo preprečiti ali vsaj odgoditi genovske konference, skušajo sedaj Francozi osumniti angleške načrte kot sebične in naperjene proti gospodarski neodvisnosti manjših držav, ki jih hoče podvreči kontrolnemu sistemu. V tem smislu je pred kratkim strupeno pisal »Temps«. Ta izvajanja je v pogovoru s poročevalcem »Epohe« neki »avtoritativni Anglež« ostro zavrnil. Rekel je, da ves sedanji nesporazum med Anglijo in Francijo izvira ravno iz odpora prve proti načinu Francije, s katerim hoče uveljaviti svoje zahteve nasproti Nemčiji in Rusiji. Vojaška zasedba, blokada in finančni kontrolni sistem so ravno francoska sredstva, in to ne samo proti premaganimu sovražniku (Nemčiji), ampak tudi proti deželi, s katero nismo vodili sovražnosti — Rusiji. Ob zaključku je rekel angleški zaupnik »Epohe«: »Temps« je to vest spretno pridelal za dežele male entente in končno pripomnil, da obeta genovska konferenca postati bojno polje za svobodo malih držav. To bi bilo morda točno, ako bi prišel tjejak Clemenceau. Naši delegati na Versailleski konferenci se vsekakor spominjajo, kateri tiger je bil to, ki je požrl svobodo malih jagnjet.

Dnevni dogodki.

— Drzen napad na postajnega načelnika v Šmarju. Danes ponoči se je izvršil v Šmarju drzen napad. Ko se je ponoči postajnačelnik vračal od pregledovanja proge v urad, ga je pred postajo neznan moški udaril s kolom po glavi. Postajnačelniku se je posrečilo priti v pisarno, od koder je obvestil orožniško postajo v Šmarju. Ko je šel postajnačelnik čez nekaj časa zopet ven, je videl ležati na progi moškega. Mislil, da se mu je kaj zgodilo, je pristopil in ga pričel otipavati. V tem pa se moški dvigne in ustrelj postajnačelnika z revolverjem dvakrat v nogo. Vsled streljanja je prišel nek kmet, na kar je neznan napadalec izginil v nočno temo.

— Krivična odredba. Novi zakon o draginskih dokladah določa, da dobi uradnica, katere mož je istotako v državni službi, samo polovico draginskih doklad, do čim davek na njeno plačo ostane v polni veljavi. Ta določba je načelno nedopustna, ker gre vsakemu uradniku, kar zasluži. Drugič je pa ta določba tudi nesocialna, ker gre dvojni zaslužek v prid družini, ki je ob sedanji draginji tudi dva ne moreta vzdržati brez težkih osebnih žrtv. Pomisliti je treba, da mora žena, ki se trudi v državni službi, zato vzdrževati pomoč v gospodinjstvu, služkinjo, ki tudi ne more delati zastonj. Dalje zadene ta določba pristransko, ker zadeva samo žene državnih uradnikov, ne pa tudi žene, katerih možje služijo v zasebnem pridobitnem poklicu. Ravno tako krivična je tudi določba, da mož, katerega žena ima najmanj 200 Din mesečnih dohodkov, izgubi družinski prispevek po 150 dinarjev mesečno. Na ta način se družinam onemogoči vsak napor, da si same kako pomagajo iz mizerije, v kateri tiče ob beraški plači in neznosni draginji. Dokler posamezen oženjeni možki ne bo od države dobival toliko plače in družinskih prispevkov, da bi mogel družino pošteno preživeti, naj bo ženam svobodno, da z lastnim trudom soprispevajo. A njen trud naj pride v korist družini, ne pa da bi hotela od njega vleči profit država.

— Vojaške takse opuste na Češkoslovskem. Prišli so namreč na to, da bi uradniški aparat za predpis tega davka državo več stal, nego bi davek donesl dohodkov.

— Tri milijarde za zgradbo stanovanj najame dunajski občinski svet.

— Varstvo najemnikov na Češkoslovskem. Češkoslovski parlament je sklenil zakon, s katerim se dosedanje varstvo najemnikov brez omejitve podaljša do 30. aprila 1923. Splošno zvišanje najemnine se ne dovoli; stanovanja z 1 sobo in kuhinjo se sploh ne smejo podražiti, ostala pa za 20 do 40 odstotkov vsote, ki je veljala za najemnico l. 1914. Stanovanjski uradi se odpravijo in bodo v vseh stanovanjskih sporih odločala redna sodišča. Gospodar more odpovedati stanovanje le tedaj, če sam nima v hiši stanovanja ali če ga rabi za svoje poročene otroke. V vsakem slučaju pa mora najti najemniku drugo primerno stanovanje. Strankam, ki imajo nad 2 milijona kron premoženja, se more stanovanje odpovedati z enoletnim rokom.

— Roparski napad v Zagrebu. Dne 31. marca t. l. so neznan roparji v Zagrebu napadli mesarja Al. Kurkija in Kolina ter ju oropali za 1 ček za 10.000 češkoslovskih kron, tri čeke za 2.000.000 lir in en ček za 8165 Din. En ropar je baje pobegnil proti Ljubljani.

— Visok prostovoljen davek. Meseca decembra l. l. so pokadili na Češkoslovskem za 184 milijonov kron tobaka oziroma smotk in cigarete.

— Med najfinjšje vrste preizkušenih domačih čebelarjev ima do praznikov v zalogi Čebelarstvo društvo za Slovenijo v Ljubljani. Ker društvo nima lastnih uslužbencev in posreduje prodajo le za člane,

se ne more baviti z zamudnim tehtanjem, zato oddaja med po 120 K za kilogram v kozareh po 1 1/4, 1 in 1/2 kilograma, sprejme pa po izpraznjenju kozarec nazaj. Med se dobi pri državljenem blagajniku v Jugoslovanski knjigarni (poleg stolne cerkve).

— Nov drobiž na Češkoslovskem. Na Češkoslovskem so dali kovati za nadaljnjih 40 milijonov kron novega drobiža po 10, 5 in 2 vinarja. deset- in petvinarski novci bodo iz 92 delov bakra in 8 delov cinka, dvavinarski iz čistega cinka. Stari avstrijski novci se zamenjajo za nove brez odbitka. Tudi to je le začasnica ureditev novega vprašanja v republiki; končno se uredi, ko se na mednarodnem trgu utrdi sedanja češkoslovska valuta.

Ljubljanski dogodki.

lj Zdravje g. Antona Komlana se je — hvala Bogu — že toliko izboljšalo, da je mogel danes prvič po dolgi bolezni darovati sv. mašo. Bog mu kmalu popolnoma vrni ljubo zdravje!

lj Organizacija javnih nameštencev — somišljenikov SLS ima danes v petek ob 8. uri zvečer odborovo sejo v navadnih prostorih. Prosi se radi važnosti te seje polnoštevilna udeležba. Brez pismenega vabila.

lj Umrla je gospa Marija Lušek, so-proga policijskega detektiva. Pogreb se vrši jutri ob 4. uri pop. iz deželne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

lj Sklep seje železničarskega akcijskega odbora! Železničarski akcijski odbor se obrača na vse narodne poslance, da nujno posredujejo na merodajnih mestih, da se takoj izplačajo železničarjem po zakonu določeni poviški draginskih doklad, ki še do danes niso izplačani. Železničarji, ki bi imeli z ozirom na svojo bolj težko in odgovorno službo biti med državnimi uslužbenci na prvem mestu, se zapostavljajo poleg drugega tudi s tem, da se jih pri izplačilu poviškov draginskih doklad niti toliko ne upošteva, kakor druge. Zato apeliramo na narodne poslance vseh strank, da se za železničarje tako zavamejo, kakor to po svoji težki in odgovornosti polni službi zaslužijo. — Železničarski akcijski odbor.

lj Cekinov grad in ljubljanski grad. Na Slovenskem obstoji odbor, ki si je nadel nalogo, da kupuje razne gradove za kraljevo rezidenco. S čigavimi sredstvi ta odbor te gradove kupuje, nam ni znano. — Upamo, da bodo gospodje kupili te gradove za kralja iz lastnih sredstev. Saj tako bi se spodobilo. Kajti ni dvoma, če bo kralj hotel na Slovenskem imeti kak grad, ga bo dal že sam kupiti in za to ne bo potreboval nobenih posredovalcev proti proviziji. To je ena stran te historije. Druga pa je ta: Cekinov grad ne pride več v poštev, ker menda ni na prodaj. Sedaj hoče ta odbor od mestne občine kupiti ljubljanski grad za kraljevo rezidenco. Najzagrizenejši monarhist in najbolj modrokrvni aristokrat bi se moral tej nameri upreti. Ljubljanski grad je bil vendar kaznilnica! To že z

monarhističnega stališča ne gre, da bi kralja pošiljali na ljubljanski grad. Toda ljubljanski grad s svojim parkom in sprehajališči je danes priljubljen vsem ljubljancem. Če se tam gori napravi rezidenca, bo dostop otežkočen in zraka in sprehoda potrebni ljubljanci bodo zopet ob eno sprehajališče. Sicer pa na gradu danes stanujejo številne družine, ki drugod nimajo stanovanja. Kam naj gredo te, če se grad spremeni v rezidenco? To naj vse pomisli odbor in naj poišče primernega gradu drugje!

lj Sobotno tržno poročilo. Tržno nadzorstvo nam piše: Sobotno tržno poročilo, v katerem je bila označena tržna cena mleku 11 K, je bilo v toliko netočno, ker je pomotoma izpadla beseda 10 do 11 K. 10 K za surovo nepasterizirano mleko, ker so pri razprodaji takega mleka neprimerno manjše režije in ker ima konsument več rizike vsled skisanja mleka, kar dokazujejo vsakdanje pritožbe.

lj Zvišane brivske cene. Vsled povišanja mezd in splošne draginje življenjskih potrebščin so morali brivci za postrežbo cene primerno zvišati.

lj Smolnata sreča v nesreči. Javljam Vam, g. urednik, da že ta naslov ni primeren, bolje: »divjeromantična noč«. Z veseljem sem čital kronično beležko, vendar moram ugotoviti, da sem se sam skobacal iz »Malega grabna«, brez pomoči prijateljev, ker sem sam kolovratil po mestnem logu, in tudi brez pomoči policije. Skobacal sem se na breg, ker kot dober in treniran plavalec kljubujem valovom umazane vode. Po skobacanju na suho sem tam še sladko zaspal. Vedite pa tudi, da sem bil zdrav in čil, brez vsakega nahoda. Živelo zdravje! Janez Kovačević m. p. — Pripomba uredništva: Vkljub vsemu temu pa bi g. Janez Kovačević pametno storil, ko bi se vpisal med abstinate. Cviček je namreč hujši ko Mali graben.

Kultura.

k Nove »Šmarnice« za leto 1922. pod naslovom »Znamenje na nebu«, Šmarnice. Spisal dr. Josip Jerše, profesor v Ljubljani, so ravno kar izšli in se dobe v okusni vezavi za ceno 30 Din. Nikdar ni bila nabožna knjizica, ki vnema za češčenje Mater božje bolj potrebna in na mestu kot danes ob dnehi laži in poželenja, ko strešajo vse človeštvo grozne povojne neprilike in hudi socialni boji. — Knjizica je sad skrbnega premišljevanja, mnogostranskega iskanja in marljivega proučevanja Marijine vzvišenosti. Vsako premišljevanje zaključil lep, iz praktičnega življenja posnet zglede ali kratka prošnja do nebeske Kraljice. Ob koncu knjizice se nahajajo mašne in druge najpotrebnejše molitve in služijo Šmarnice istočasno tudi prav dobro kot molitvenik. Založila je Šmarnice Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Urednik in odgovorni urednik Franc Kramžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tunel.

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Res je dospelo ob prvi zori dvalisoč mož. In za njimi so se vlekli neskončni vlaki z gradivom. Hobby je klet, da se je kresalo; Allan ga je dobesedno zasipal! Nalo se je pa vdal v svojo usodo: spoznal je Allanov tempo! To je bila peklenska ameriška hitnica, ki se je povečala v tem času že v povesnelost. In dasi mu je jemala sapo, jo je spoštoval ter podvojil svoje delo.

Tretji dan je progla, na kateri je baš za silo mogel voziti vlak, da se ni prevrnil, dosegla stavbišče. In še zvečer tretjega dne je med glasnim hura živgala mala lokomotiva po poljani. Vlekla je neskončne gare polne desk, tramov in pločevine. Dvalisoč delavcev je v mrzlični naglici gradilo barake, kuhinje in lope. Toda čez noč je prišel orkan ter pomelal celo Hobbyjevo mesto navskriž.

Hobby je to šalo sprejel z dolgo kletvijo. Prosil je Allana za štirindvajset ur odloga, toda Allan se ni niti za las oziral ter pošiljal vlak za vlakom z gradivom, da se je Hobbyju delala tema pred očmi.

Ta dan je prišel gledal zvečer ob sedmih Allan sam. V avtomobilu z Maud. In vozil se je okoli, grmel in klet ter imenoval vse delo samo postopanje in dejal, da sindikalni plača in zahteva najskrajnejše delo. In je zopet odkuril ter puslil za seboj presenečenje in respekt.

Hobby ni bil dečko, ki bi se dal tako naglo oplasti. Odločil se je bil, da zdrži do besno, na peljaj let preračuneno dirko. In posegel je vmes kakor sam vrag. Allanov tempo ga je bil polegnil v vrlinec! En delavski bataljon je gradil železniški nasip v Lakewood: za redne vlake; rdečkasti oblak prahu mu je razodeval pot njihovega dela. Drugi je planil na došle vlake z gradivom; v divjem tempu so razkladali in nalagali:

prage, irračnice, brzojavne droge, stroje. Tretji je vrtil pri »jami«, četrti je gradil barake. Tem bataljonom so poveljevali inženirji, ki jih ni bilo drugače spoznati, kakor da so med neprestanim vpiljem in razburjeno mahajoč z rokami priganjali delavska krdelta.

Hobby je bil na svojem konju povsod pričujoč. Delavci so ga imenovali »Jolly Hobby — veseli Hobby«, kakor so Allana lakoj rekli »Mac« in Harrimannu, načelniku inženirjev — mrkemu možu z bikovim vratom, ki je vse svoje življenje prebil na velikih gradbiščih vseh delov svetov — kralikomalo »Bull — bik«.

Med vsemi temi roji ljudi so se sukali zemljemerji s svojimi instrumenti, kakor da jih ta vrvež prav nič ne briga, ter prekolili celo ozemlje s pesiro pobarvanimi koli in drogi.

Tri dni po prvem zvenketu lopat je bilo tunelsko meso kakor laborišče iskalcev zlata, na to kakor vojni labor in čez teden neizmerno mesto samih barak, v katerem je bivalo dvajset tisoč ljudi. Klavnice, mlekarne, pekarnice, bazari, bari, pošta, brzojav, bolnišnica in kopališče. Nekoliko vsiran se je že vlekla cela ulica dograjenih hiš; Edisonove patentirane hiše, ki so se vlivale na lico mesta ter bile v dveh dneh izgotovljene. Mesto je pokrival debel prah, da se je zdelo kakor pobeljeno. Par osamljenih grmičev in skromnih šopov trave je zrastle v cementne gomile. Po cestah so bile napeljene irračnice na železniških pragih, in nizke barake so se vtapljale v gozdu brzojavnih drogov.

Čez osem dni se je pokazal sredi mesta črn, tuleč in brljgajoč demon: velikanska ameriška tovorna lokomotiva na visokih rdečih kolesih, ki je vlekla neskončen rep vagonov za seboj. Ustavila se je sopihaše sredi razkopane poljane, puhnila črn, visok oblak dima proti žarečemu solncu ter se ogledala. Vsi so uprli svoj pogled vanjo ter vpili in tulili od navdušenja: To je bila Amerika, ki je dospela v tunelsko mesto.

Drugi dan je slalo že celo krdelo, teden pozneje celi roji teh črnih, dim bruhajočih demonov, ki so pre-

sunjali ozračje s svojo prefrasajočo sapo, vrtili svoje velikanske pošasne kosli ter puhali iz žrela in nosnic soparo in dim. Zdelo se je, da se bo meslo zadušilo v dimu. Čestokrat je bil dim tako gost, da se je v lemnem ozračju prožila elektrika. In grom je bobnel pri najlepšem vremenu nad mestom. Mesto je divjalo, vpilo piskalo, streljalo, grmel, brljgalo.

Iz tega v vrvenje in dim zavitega belega mesa sredi pustih grobelj in sipin se je dan in noč dvigal velikanski steber prahu. Steber se je razrašal v oblake, podobne onim, ki vise nad bljuvajočimi ognjeniki. Kakor neizmerna goba, ki jo tlačijo gornje zračne plasii. In oblačne kosmulje so se trgale od njega, kakor je planil veter.

Parnikom pa se je ta prah z morja videl kakor več kilometrov dolg, apnenobel, plavajoč olok. Čestokrat se je vsipal na New-York kakor droben pepel.

Stavbišče je lu bilo širilo metrov široko ter se je raztezalo pet kilometrov nazaj v ravnino. Zemlja je bila odkopana v terasah, ki so držale vedno nižje in nižje. Pri vходу v tunel bi moralo dno ležati dvesto metrov pod morsko gladino.

Danes je peščen travnik nakoličen s pestrobavimi drogi, jutri peščena struga, pojutritšnjem prodna jama kamenolom, velikanski koel konglomerata, peščena, ila in apnenca, in slednjič soleska, v kateri je gomazelo kakor v mravljišču. To so bili ljudje, neznačni, če si jih gledal od zgoraj, beli in sivi od prahu, s sivimi obrazi, s prahom v lasih in obrvih. Na uslah jim je lepila mokra prašna zmes. Dvajset tisoč ljudi je dan in noč vrvelo v jami. Kakor da se svelika jezero, so se bliskali spodaj krampi in lopate. Signali rogov: prah se dvigne v zrak, velika čer se nagne, se prekucne in razbije; roj ljudi plane v oblak prahu, ki se vije kvišku. Trebilniki škripljejo in stokajo, verižna dvigala cvilijo in neprehoma ropotajo, žerjavi prenašajo v lokih, kinkeži brne v zraku in sesalke poliskajo noč in dan velelok umazane vode po debelih cevih iz jame.

(Dalje.)

I. delavsko konsumno društvo v Ljubljani

sprejema od svojih članov hranilne vloge v vseh svojih prodajalnah, katerih je v Sloveniji 36 Obrestujejo se po 5 % l

Član ima pri tem dvakratni dobiček. Najpreje dobi 1 % več kot drugje, drugič ima korist njegova zadruga, ker pride ceneje do potrebnega kredita.